

Ambisjoner koster

Hvem betaler regningen?

NASKOs Fagseminar 2025

Christina H. Edwards (christina.h.edwards@ntnu.no)

12.06.2025

Mange ambisjoner

- ❖ Veiling & måling
- ❖ Kontroll av hodeomkrets
- ❖ Synsundersøkelse
- ❖ Hørselstest
- ❖ Språkutviklingsvurdering
- ❖ Legeundersøkelser
- ❖ Tannhelsevurdering
- ❖ Vaksinasjon (barnevaksinasjonsprogrammet)
- ❖ Hjemmebesøk
- ❖ Gruppekonsultasjoner
- ❖ Helseundersøkelser & helsesamtaler
- ❖ Psykisk helsekartlegging & støtte
- ❖ Veiledning om kosthold
- ❖ Støtte i sosiale & emosjonelle utfordringer
- ❖ Veiledning om fysisk aktivitet
- ❖ Veiledning om søvn
- ❖ Veiledning om seksualitet & kropp
- ❖ Prevensjonsveiledning
- ❖ Testing & behandling av seksuelt overførbare infeksjoner
- ❖ Rusforebygging & samtaler om rusmidler
- ❖ Livsmestring & stressmestring
- ❖ Samtaler ved behov (lavterskel psykososial støtte)
- ❖ Undervisning i helserelaterte tema i skolen
- ❖ Foreldrestøtte & veiledning i foreldrerollen
- ❖ Kartlegging av behov for videre henvisning
- ❖ Henvisning til spesialisthelsetjenester ved behov
- ❖ Samarbeid med skole om læringsmiljø & trivsel

Kilde: Helsedirektoratet

Skal vi ha flere fødsler, må vi ha flere leger og jordmødre

Norge har en viktig oppgave: Ø
tryggeste land å føde i.

MANGEL: I dag mangler det 250 jordmødre på sykehusene og minst 1.000 i kommunene, ifølge Jord

Slår alarm om jordmormangel: – Nå er det kritisk

Det er stor mangel på jordmødre både på sykehu
desto større jordmorkrise i tiden som kommer.

Det er stor mangel på helsesykepleiere i distriktene

Sofie (17) må vente fire uker på å komme til helsesykepleier

Ungdom må stå i kø i tre for å få helsesykepleier på skolen

Maja (12) har ikke helsesykepleier på skolen: Du føler at du er alene

Steinberg skole i Buskerud er én av mange norske

helsearbeidere som står i kø for å få helsesykepleier på skolen

Ikke penger

– men prioritering av ressurser

Hva prioriteres?

HPV-vaksine

Samtale om psykisk helse

Hva er viktigst?

HPV-vaksine

Samtale om psykisk helse

Fra implisitt til eksplisitt prioritering

Skolestartundersøkelsen: Alle barn bør få tilbud om en helsesamtale og en somatisk undersøkelse på 1. trinn

Anbefaling - Sterk

Alle barn bør få tilbud om en undersøkelse i skolehelsetjenesten ved skolestart. Denne undersøkelsen bør omfatte:

- **Helsesamtale hos helsesykepleier**
- **Somatisk undersøkelse hos lege**

Skolestartundersøkelsen bør gjennomføres etter at barnet har begynt på skolen på 1. trinn for å:

- Opprette kontakt med barna som går på skolen og deres foreldre
- Skape et godt utgangspunkt for samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skolen om barnets behov
- Fange opp barn som har flyttet til kommunen mellom siste undersøkelse på helsestasjonen og skolestart

Praktisk informasjon

Begrunnelse

Innholdet i anbefalingen bygger på forskrift og konsensus i arbeidsgruppa.

Eksplisitt prioritering

Prioritering i Norge

3 hovedkriterier:

1. **Effekt** – hvor stor helsegevinst (livskvalitet og livslengde) pasienten får av et tiltak?
→ større effekt gir økt prioritet
2. **Ressurs** – hvor mye ressurser (helsepersonell, infrastruktur, utstyr etc.) legger tiltaket beslag på?
→ tiltak som gir mye helse for ressursene som benyttes prioriteres opp.
3. **Alvorlighet** – hvor alvorlig er tilstanden som behandles med tiltaket?
→ villige til å betale mer for tiltak rettet mot mer alvorlige tilstander

Sammen danner disse tre kriteriene grunnlaget for å kunne si om et tiltak er kostnadseffektivt eller ikke

Hva prioriteres?

HPV vaksine

Effekt: Kjent (målt)

Ressursbruk: Kjent (målt)

Alvorlighet: Kjent (målt)

Kostnadseffektivitet kjent

Samtale om psykisk helse

Effekt: Ukjent (ikke målt)

Ressursbruk: Ukjent (ikke målt)

Alvorlighet: Ukjent (ikke målt)

Kostnadseffektivitet ukjent

Eksplisitt prioritering

1987 Lønning I

1996 Lønning II

2014 Norheim

2018 Blankholm

2025 Meld. St. 21

Prioritering i helsestasjons- og skolehelsetjenesten

- Et vesentlig hensyn i de kommunale helse- og omsorgstjenestene er at det skal være lav terskel for å ta kontakt med for eksempel fastlege eller helsestasjon.
- I motsetning til i spesialisthelsetjenesten vil kriteriene bare i begrenset grad benyttes i vurdering av pasientens rett til kontakt med tjenesten. Selv om terskelen for å oppsøke tjenesten er lav, vil kriteriene likevel kunne anvendes når helsepersonell skal vurdere hvem som har behov for rask tilgang, og hvem som kan vente noe lenger.
- Blankholm-utvalget skriver (s. 110): «En fastlege eller en helsesøster kan ikke si nei til individer som ber om hjelp, men de kan organisere virksomheten sin slik at tilgangen blir lettere for de med størst (forventet) nytte og høyest (antatt) grad av alvorlighet. Dette innebærer at fastlegen må vurdere fordeling av sin arbeidstid mellom øyeblikkelig hjelp og planlagte konsultasjoner. Videre må fastlegen når det kommer henvendelser gjøre en vurdering av den forventede nytten av tiltaket og hvor alvorlig det vil være for pasienten om tiltaket ikke tilbys, alternativt utsettes til et senere tidspunkt.»

Noen utfordringer med dagens prioritering:

- Målbare og ikke målbare ambisjoner
 - Taper de ikke målbare?
 - Effekter av folkehelsetiltak og helsefremming er vanskelig å måle
- Økt press på hele tjenesten
 - Oppgaver dyttes nedover?
- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har vært utelatt fra mye forskning fordi et kvantitativt kunnskapsgrunnlag har manglet

Konklusjon

- Hva er kostnaden av store ambisjoner?

Alt som forsvinner av seg selv.

Takk for oppmerksomheten

Kontakt: christina.h.edwards@ntnu.no